

6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich – notatka

Ruch	Nazwa partii	Data powstania	Twórcy	Poglądy
Robotniczy	Wielki Proletariat	1882	Ludwik Waryński	Wzorował się na Manifeście Komunistycznym Karola Marksa. Nie podejmował kwestii niepodległości Polski. Był przeciwny walce narodowowyzwoleńczej; głównym celem działalności partii była rewolucja społeczna.
	II Proletariat	1888	Marcin Kasprzak	był podobny do programu Wielkiego Proletariatu.
	Polska Partia Socjalistyczna (PPS)	1892	Józef Piłsudski, Stanisław Wojciechowski, Bolesław Limanowski.	Głównym celem było odzyskanie niepodległości przez Polskę. Przyszła Polska republiką demokratyczną, w której wszyscy obywatele byłiby równi wobec prawa, prawa polityczne niezależne od cenzusu majątkowego czy pochodzenia społecznego. PPS walczyła o prawa socjalne dla robotników. Z PPS była związana Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska Cieszyńskiego (PPSD) .
	Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL) –	1893 – SDKP 1899 – SDKPiL	Julian Marchlewski, Feliks Dzierżyński, Róża Luksemburg i Adolf Warski.	Program – podstawą programu był Manifest Komunistyczny Karola Marksa. Nie podejmowano kwestii odzyskania niepodległości przez Polskę gdyż walkę taką uważano za sprzeczną z głównym celem partii – rewolucją społeczną. Rewolucję tą mieli podjąć robotnicy z różnych krajów i przejąć władzę (zgodnie z hasłem „Robotnicy wszystkich krajów łąćcie się”). Oprócz tego w programie poruszano kwestię walki o ustawodawstwo socjalne.
Ruch narodowy	Liga Narodowa (endecja)	1893	Roman Dmowski	Kładła nacisk na interes narodu polskiego i solidaryzm narodowy – współpraca oraz wspieranie się wszystkich warstw społeczeństwa w trzech
	Stronnictwo Narodowo - Demokratyczne	1897	Roman Dmowski	

				zaborach. Za wrogów uważała inne narody, głównie Żydów i Ukraińców oraz ruch robotniczy, uznając że godzi on w interesy narodowe. Byli przeciwnikami powstania zbrojnego. Celem endecji miało być zjednoczenie społeczeństwa polskiego, praca organiczna i walka u podstaw.
Ruch ludowy	-----	1875	Stanisław Stojałowski	Prowadził działalność, której celem był rozwój oświaty wśród chłopów, kształtowanie dumy i patriotyzmu.
	Stronnictwo Ludowe (SL) PSL – Polskie Stronnictwo Ludowe	1895- SL 1903 - PSL	Jakub Bojko	Walka o szerokie prawa obywatelskie, wprowadzenie powszechnego prawa wyborczego, obniżenie podatków, budzenie świadomości narodowej wśród chłopów.